

Granskning av måluppfyllelse och ekonomisk hushållning 2023

Vaggeryds kommun

April 2024

Innehåll

Inledning och sammanfattning	2
1. Granskningsresultat	5

Sammanfattning

Bakgrund

Deloitte har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat om resultaten för god ekonomisk hushållning är förenliga med de mål som fullmäktige beslutat.

Revisionsfrågor och svar

Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande revisionella bedömning:

Revisionsfråga 1

Har kommunstyrelsen genomfört en samlad bedömning av måluppfyllelsen för de av kommunfullmäktige fastställda målen, och har denna bedömning inkluderats i årsredovisningen?

Svar på revisionsfråga 1

Vår samlade bedömning är att kommunstyrelsen i huvudsak har genomfört en samlad bedömning av måluppfyllelsen för de av kommunfullmäktige fastställda målen, bedömning har även inkluderats i årsredovisningen.

Revisionsfråga 2

Är kommunstyrelsens bedömning och redovisning av bedömningen av måluppfyllelsen tydlig, välunderbyggd och rättvisande?

Svar på revisionsfråga 2

Vår samlade bedömning är att kommunstyrelsens bedömning av måluppfyllelsen är till stor del är tydlig, välunderbyggd och rättvisande. Det

finns dock ett fortsatt behov av att förtydliga nämndernas bedömningskriterier till måluppfyllelsen av kommunfullmäktiges mål för verksamheten.

Revisionsfråga 3

Är resultatet i årsredovisningen förenligt med fullmäktiges beslut om mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning?

Svar på revisionsfråga 3

Vår samlade bedömning är att resultatet i årsredovisningen är i till stor del förenligt med fullmäktiges beslut om mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Balanskravet är mött, och fyra av fem finansiella mål är uppnådda. Dock påverkas den totala bedömningen negativt av att samtliga KF-mål endast har delvis uppfyllts.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen

- att fortsätta arbete med att på ett mer tvärsektorielt sätt analysera resultaten relaterade till måluppfyllelsen samt identifiera vilka områden som framöver kräver ett gemensamt fokus.
- att fortsätta arbetet med att förtydliga nämndernas bedömningskriterier till måluppfyllelsen av kommunfullmäktiges mål för verksamheten.
- att fortsätta sträva för ökad måluppfyllelse av KF-mål.

Vi rekommenderar kommunstyrelsen även

- att färdigställa utredningen kring vilka leasade tillgångar som är lämpliga att redovisa som finansiell leasing enligt RKR 5.
- att tillämpa RKR:s rekommendation om redovisning av pensioner fullt ut
- att säkerställa och dokumentera om/att det finns en legal förpliktelse avseende järnvägsprojektet Y:et. Samt dokumentera varför förpliktelsen först 2023 anses uppfylla kraven på avsättning enligt RKR:s rekommendationer.

Jönköping den 2024-04-17

DELOITTE AB

Revsul Dedic

Certifierad kommunal revisor

Shkurte Bilalli

Verksamhetskonsult

Inledning

Bakgrund

Enligt kommunallagen (KL), 11 kap. 1 §, ska kommunen upprätthålla en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet samt i den verksamhet som bedrivs inom juridiska personer enligt vad som anges i 10 kap. 2–6 §§. God ekonomisk hushållning definieras genom att kommunfullmäktige fastställer verksamhetsmässiga och finansiella mål, vilka därefter ska följas upp genom delårsrapporter och årsredovisningar. Det är kommunstyrelsens ansvar att upprätta dessa dokument. Inom ramen för detta ansvar ska kommunstyrelsen även bedöma i vilken utsträckning de av fullmäktige fastställda verksamhetsmässiga och finansiella målen har uppnåtts. Denna bedömning ska presenteras i delårsrapporterna och årsredovisningarna.

Revisorerna prövar, i enlighet med kommunallagen (KL), 12 kap., huruvida verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ekonomiskt tillfredsställande sätt. De kontrollerar även om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen inom de olika nämnderna är adekvat. Denna granskning utförs årligen i den omfattning som krävs enligt god revisionssed. Revisorernas ska bedöma måluppfyllelse av såväl finansiella mål som verksamhetsmål samt om resultatet är förenligt med de mål och uppdrag fullmäktige beslutat är översiktlig.

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Vaggeryd kommun] har Deloitte genomfört en granskning av Vaggeryds kommuns årsredovisning per 2023-12-31

med fokus på måluppfyllelsen av verksamhetsmässiga och finansiella mål samt god ekonomisk hushållning,

Revisionsfrågor

- 1) Har kommunstyrelsen genomfört en samlad bedömning av måluppfyllelsen för de av kommunfullmäktige fastställda målen och har denna bedömning inkluderats i årsredovisningen?
- 2) Är kommunstyrelsens bedömning och redovisning av bedömningen av måluppfyllelsen tydlig, välunderbyggd och rättvisande?
- 3) Är resultatet i årsredovisningen förenligt med fullmäktiges beslut om mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning?

Revisionskriterier

Följande kriterier används i granskningen: Kommunallag (KL) samt fullmäktiges beslut avseende verksamhetsmässiga och finansiella mål samt god ekonomisk hushållning.

Avgränsning och metod

Granskningsåtgärderna genomförs i form av en översiktlig granskning. Granskningen har skett genom genomgång av kommunens årsredovisning.

1. Granskningsresultat

God ekonomisk hushållning och målstyrning

God ekonomisk hushållning

Enligt 11 kap. 1 § i kommunallagen (2017:725) kommuner upprätthålla en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Kommunfullmäktige har det yttersta ansvaret för att definiera och fastställa riktlinjerna för god ekonomisk hushållning inom den egna kommunen. Dessa riktlinjer och mål ska omfatta både ekonomin och verksamheten i stort.

Enligt Vaggeryds kommuns årsredovisning ska i budgeten anges mål för verksamheten som är av betydelse för detta krav samt att de prioriterade målen är styrande. De ekonomiska förutsättningarna utgår ifrån budgeten och anger takten i vår strävan mot att uppfylla målen.

God ekonomisk hushållning för Vaggeryds kommun innebär att varje generation ska bära sina egna kostnader. För att uppnå en god ekonomisk hushållning är en ekonomi i balans och en ändamålsenlig uppföljning och utvärdering av ekonomin samt verksamhet. Ett av kraven för God ekonomisk hushållning är s.k. balanskravet. Balanskravet innebär att kommunens resultat måste vara positivt vilket är den lägsta godtagbara nivån för kommunens resultat på kort sikt.

Kommunfullmäktige i Vaggeryds kommun har beslutat om 4 finansiella mål enligt följande: resultatmål, målet om egenfinansiering, soliditet och budgetföljdsamhet och prognossäkerhet.

Övergripande målstyrning

Kommunfullmäktige i Vaggeryds kommun har fastställt fyra övergripande mål (mål för hållbar utveckling) 2023-2026 som ska bidra till att uppnå kommunens vision.

Dessa mål är:

- *KF1: Vaggeryds kommun ska vara en plats med hållbar samhällsutveckling och tillväxt i hela kommunen.*
- *KF2: Vaggeryds kommun ska vara en plats med hög sysselsättning, ett varierat näringsliv och en utbildning med god kvalitet.*
- *KF3: Vaggeryds kommun ska vara en plats med en hög kunskapsnivå, en aktiv fritid och ett rikt kulturliv - för en god hälsa.*
- *KF4: Vaggeryds kommun ska vara en plats som är attraktiv, trygg och tillgänglig - där alla känner delaktighet och kan påverka.*

Kf-målen mäts i effekt för invånare utifrån en uppsatt ambitionsnivå. Kommunens fastställda mål för mandatperioden är kopplade till Agenda 2030. Till respektive KF-mål finns det 4 tillhörande delmål. Alla fyra delmål ska uppfyllas för att KF-målet ska anses uppfyllas. Till varje delmål finns politiskt utpekade mätområden. 75 % eller 2/3 av mätområdena ska uppfyllas för att delmålet ska anses uppfyllas. Till varje mätområde finns en eller fler indikatorer. 75 % av indikatorerna ska uppfyllas för att mätområdet ska anses uppfyllas. Indikatorerna mäts i egen utveckling och trend, jämförelse med andra kommuner och i ett uppsatt målvärde, en ambitionsnivå för mandatperioden, för året och om möjligt till 2030.

Nämndernas/bolagens måluppfyllelse beslutas av varje nämnd/styrelse och summeras och analyseras. Utveckling samt utfall per år beräknat enbart på de indikatorer det funnits utfall för. Beräknat på samtliga indikatorer, baserat även på eftersläpande resultat eller bedömning av sakkunniga, exkluderat de områden där nya siffror väntas och där det råder osäkerhet kring resultatet för dessa.

Bedömning av måluppfyllelsen

Finansiella mål

Nedan redovisas utfall och kommunstyrelsens samlade bedömning av finansiella mål för 2023.

Finansiella mål	Mål och utfall enligt årsredovisningen	Kommunstyrelsens samlade bedömning	Deloitte iakttagelser och kommentarer
Resultatmål	<p>Mål: Det årliga resultatet ska vara minst 3 % av skatter och generella statsbidrag.</p> <p>Utfall: Årets resultat uppgår till 3,6 %.</p>	Kommunstyrelsen bedömer att målet uppnås.	Deloitte delar ks bedömning.
Målet om egenfinansiering	<p>Mål: Självfinansieringsgraden minst ska uppgå till 100 procent över mandatperiod (2023-2026).</p> <p>Utfall: Självfinansieringsgraden för 2023 uppgår till 84,2 %.</p>	Kommunstyrelsen bedömer att målet uppnås delvis.	Deloitte delar ks bedömning.
Soliditet	<p>Mål: Soliditeten med pensionsförpliktelser t.o.m. 97-12-31 ska inte understiga 30 procent.</p> <p>Utfall: Soliditeten uppgår till 40,7%</p>	Kommunstyrelsen bedömer att målet uppnås.	Deloitte delar ks bedömning.
Budgetföljsamhet & Prognossäkerhet	<p>Mål: Den ekonomiska kontrollen och styrningen ska utvecklas, vilket dels innebär budget i balans (mål $\geq 0\%$), dels att prognossäkerheten ska förbättras och som mest avvika med 1 % mot senaste prognos (mål $\pm 0\%$),</p> <p>Utfall: Budgetföljsamhet 0,2 %</p> <p>Utfall: Prognossäkerhet 0,1 %</p>	Kommunstyrelsen bedömer att målet uppnås.	Deloitte delar ks bedömning.

Kommentar

Resultatet för 2023 blev 37,5 mnkr, vilket är 7,5 mnkr över budget tack vare högre intäkter och kontrollerade kostnader. Årets resultat motsvarar 3,6 % av skatter och generella statsbidrag, överstigande målet på 3% och uppfyller därmed detta

finansiella mål. Självfinansieringsgraden för 2023 var 85,2%, under målet, vilket visar en betydande minskning från föregående års 165,9%. Denna minskning, samt ett fall i löpande snitt från 2019 till 2023 från 100% till 96,7%, beror på minskad

finansiering från egna medel samtidigt som totala investeringar ökade. Därför har detta mål inte uppnåtts för året. Pensionsrelaterade avsättningar ökade med 31 mnkr under 2023, medan totala pensionsförpliktelser ökade netto med 24 mnkr. Soliditeten, inklusive äldre pensionsförpliktelser, uppgick till 40,7%, vilket överträffar målet på 30%. Detta indikerar att soliditeten, trots ökade pensionsförpliktelser, hållits stabil tack vare proportionell ökning i eget kapital och

totala tillgångar. Den ekonomiska kontrollen och styrningen har förbättrats under 2023, som visas av budgetföljsamhet och prognossäkerhet, båda nära 0%. Detta understryker en stark ekonomisk styrning. Sammanfattningsvis har 4 av 5 finansiella mål inte bara uppnåtts utan också överträffats, medan ett mål delvis uppnåtts, vilket indikerar en mycket god måluppfyllelse för året.

Verksamhetsmål

Nedan presenteras kommunfullmäktiges mål samt kommunstyrelsens bedömning:

Verksamhetsmål	Kommunstyrelsens samlade bedömning	Deloitte's iakttagelser och kommentarer
KF 1: Hållbar samhälls-utveckling.	Kommunstyrelsen bedömer att målet delvis uppfylls . [1 delmål uppfylls och 3 uppfylls 50-74 %].	<i>Deloitte delar kommunstyrelsens bedömning.</i>
KF 2: Näringsliv, utbildning och sysselsättning.	Kommunstyrelsen bedömer att målet delvis uppfylls . [3 delmål uppfylls 50-74% 1 uppfylls < 50 %].	<i>Deloitte delar kommunstyrelsens bedömning.</i>
KF 3: Kultur, fritids-/friluftsbud och folkhälsa.	Kommunstyrelsen bedömer att målet delvis uppfylls . [2 delmål uppfylls 50-74% 2 uppfylls < 50 %].	<i>Deloitte delar kommunstyrelsens bedömning.</i>
KF 4: Delaktighet, tillgänglighet, trygghet och attraktivitet.	Kommunstyrelsen bedömer att målet delvis uppfylls . [1 delmål uppfylls 2 uppfylls 50-74 % 1 uppfylls < 50 %].	<i>Deloitte delar kommunstyrelsens bedömning.</i>

Kommentar

Kommunstyrelsen konstaterar, baserat på en sammanräkning av mätindikatorer och en vägd bedömning, att samtliga fyra kommunfullmäktigemål har uppnåtts delvis. Vidare bedöms måluppfyllelsen för 2023 vara högre jämfört med 2022. Enligt årsredovisningen påverkar faktorer som ränteläge, inflation, prisökningar, det globala läget och personalresurser fortfarande nämndernas möjligheter att uppnå sina mål.

Av totalt 41 mål för nämnder och bolag har 4 (4,9 %) inte uppnåtts, 18 (43,9 %) har uppnåtts delvis, och 21 (51,2 %) har uppnåtts helt. Den lägsta måluppfyllelsen bland nämnds- och bolagsmål observeras för mål KF 2 "Näringsliv, utbildning och sysselsättning", där 17 % av målen inte uppnåtts och 33 % har uppnåtts delvis. De två mål under KF 2 som inte uppnåddes 2023 var Barn- och utbildningsnämndens

"Hög måluppfyllelse för våra barn och elever" samt "En likvärdig och rättssäker verksamhet". Högst måluppfyllelse bland nämndernas och bolagens bidrag noteras inom målområde KF 4. Generellt ses en ökad måluppfyllelse sedan 2022 inom målen KF 1, 3 och 4.

I årsredovisningen framhålls att de fyra målen för hållbar utveckling, som antogs 2019, inledningsvis mötte flera utmaningar. Trots detta har en positiv utveckling skett, även om utmaningar relaterade till hög tillväxttakt och pandemin kvarstod in i 2022. Förändrade förutsättningar gällande säkerhetspolitik, inflation och tillgång på livsmedel, energi och material har under 2023 haft en påtaglig inverkan på verksamheten.

Bedömning av balanskrav

Nedan presenteras resultat från årsredovisningen gällande balanskravet för 2023:

Uppgifter i årsredovisningen	Balanskravet uppfyllt	Deloitte's bedömning
Kommunen redovisar ett resultat om 37,5 mnkr, efter justering för efter balanskravsjusteringar och RUR är utfallet 21,9 mnkr (Årets balanskravsresultat).	Ja	Deloitte delar kommunstyrelsens bedömning.

Kommentar

Balanskravet är ett krav på ekonomisk balans mellan intäkter och kostnader som regleras i kommunallagen. Om kostnaderna är större än intäkterna ett enskilt räkenskapsår uppstår ett underskott som ska återställas inom de tre kommande åren. Kommunen balanskravsresultat uppgår till 21,9 mnkr.

Sammanfattande bedömning

Bedömning av måluppfyllelse för kf beslutade mål

Granskningen av årsredovisningen för 2023 visar att kommunstyrelsen har genomfört en samlad bedömning av de mål som antagits av kommunfullmäktige. Denna bedömning har presenterats i årsredovisningen, som även inkluderar information om utveckling och måluppfyllelse för 2023. Detta omfattar en summering av måluppfyllelse för helåret 2023 samt en kommentar kring utvecklingen och måluppfyllelsen under året. Årsredovisningen beskriver även hur nämnderna och bolagen bidragit till de övergripande målen fastställda av kommunfullmäktige.

Måluppfyllelse av kf beslutade mål

I årsredovisningen redogörs för processen och hur bedömningen av KF-mål går till samt vad den samlade bedömningen grundar sig. Årsredovisningen inkluderar även information om utveckling och måluppfyllelse för 2023, en summering av måluppfyllelse för helåret 2023 samt en kommentar kring utvecklingen och måluppfyllelsen under året. Årsredovisningen beskriver även hur nämnderna och bolagen bidragit till de övergripande målen fastställda av kommunfullmäktige. Vi

anser att kommunens nuvarande modell för att bedöma och presentera hur väl man uppnår kommunfullmäktiges mål är fortsatt komplicerad och inte lätt att överblicka. Vi anser att denna modell behöver ses över och eventuellt förenklas. Vidare, det är fortsatt otydligt med nämndernas bedömningskriterier till måluppfyllelsen av kommunfullmäktiges mål. Bedömning av måluppfyllelsen görs delvis på beskrivande analys.

Nämndernas arbete till ökad måluppfyllelse redogörs i form av en textanalys i verksamhetsberättelserna som komplettering till mätindikatorerna, men att är fortsatt otydligt vilka ställningstagande som har gjorts på nämndnivå för att bedöma måluppfyllelsen. Det noteras att det saknas aktuella utfall för år 2023 för mätindikatorerna för visa av nämndernas verksamhetsmässiga mål samt att bedömning av måluppfyllelsen görs delvis på utfall från tidigare år.

Vi ser positivt på att det under 2023 påbörjades ett arbete för att på ett mer tvärsektorielt sätt analysera resultaten relaterade till måluppfyllelsen. Syftet är att identifiera vilka områden som framöver kräver ett gemensamt fokus.

Bedömning av god ekonomisk hushållning

Vår analys bekräftar att den ekonomiska hushållningen generellt är god, i linje med kommunstyrelsens bedömning. Detta baseras på att balanskravet är uppfyllt och fyra av fem finansiella mål har nåtts. Dock har inte något av kommunfullmäktiges mål helt uppfyllts under 2023, vilket sänker den totala bedömningen. Sammanfattningsvis anses den ekonomiska hushållningen vara till stor del god.

Övriga iakttagelser och rekommendationer vid granskningen

I tabellen nedan redovisas sammanställs av övriga iakttagelser och rekommendationer som identifierats i samband med granskningen.

Område	Deloitte's iakttagelser och kommentar	Deloitte's rekommendation
Materiella anläggningstillgångar /leasing.	Kommunen har inte utrett vilka leasingtillgångar som bör redovisas som finansiell leasing. Vi noterar dock att kommunen under 2023 har arbetat och anlitat ett företag för just leasingdelen, men vi anser att man fortsätter arbetet med detta.	Kommunstyrelsen bör utreda vilka leasade anläggningstillgångar som bör redovisas som finansiell leasing. Denna utredning bör färdigställas under 2023 då ev. brister i årsredovisningen 2023 kan påverka det sakkunniga bitrådets revisionsberättelse.
Redovisning av avkastning av pensioner	Kommunen frångår delvis de rekommendationer som RKR lämnat för redovisningen av avkastning av pensioner. Detta upplyser kommunen om i redovisningsprinciperna. Men det innebär att resultat- och balansräkning inte får helt samma värden som om kommunen skulle följt RKR:s principer.	Kommunstyrelsen bör överväga att tillämpa RKR:s rekommendation om redovisning av avkastning av pensioner. En analys av effekterna på resultat- och balansräkning bör också dokumenteras.
Avsättning	<p>Kommunstyrelsen har genomfört en avsättning om 23 mnkr till medfinansiering av järnvägsprojektet Y:et. Enligt RKR R9 ska en avsättning uppfylla följande krav:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ kommunen har en befintlig legal förpliktelse, ○ att det sannolikt kommer krävas ett utflöde av resurser samt att ○ en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. <p>Vi har efterfrågat kommunens handlingar för att kunna bedöma om det finns en bindande legal förpliktelse i frågan. Kommunen hänvisar till kommunfullmäktige-beslut från 2019-09-30 samt Trafikverkets planer. I årsredovisningen framgår också en önskan om att genomföra avsättningen 2023 i ljuset av kommunens goda resultat. Vi anser att kommunen inte tillräckligt tydligt visat att det finns en sådan legal förpliktelse som RKR R 9 syftar på. Kommunstyrelsen bör tydligt säkerställa och dokumentera varför en legal förpliktelse uppstått 2022 och inte tidigare år (dvs. varför anses det vara en avsättning först 2023). Att kommunen har ett gott resultat är inte en faktor som påverkar bedömningen av om något ur ett redovisningsmässigt perspektiv är att anse som en avsättning eller inte. Vi anser att det kan diskuteras om avsättningen för Y:et fullt ut uppfyller kraven på avsättning enligt RKR R9.</p>	Att kommunstyrelsen bör säkerställa och dokumentera att det finns en legal förpliktelse avseende järnvägsprojektet Y:et av det slag som RKR R9 anger. Samt dokumentera varför förpliktelsen först 2023 uppfyllt kraven på avsättning enligt RKR:s rekommendationer. Kommunstyrelsen bör endast om det finns redovisningsmässig grund för bedömningen fortsatt redovisa den som en avsättning.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL”), its global network of member firms, and their related entities (collectively, the “Deloitte organization”). DTTL (also referred to as “Deloitte Global”) and each of its member firms and related entities are legally separate and independent entities, which cannot obligate or bind each other in respect of third parties. DTTL and each DTTL member firm and related entity is liable only for its own acts and omissions, and not those of each other. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about to learn more.

Deloitte is a leading global provider of audit and assurance, consulting, financial advisory, risk advisory, tax and related services. Our global network of member firms and related entities in more than 150 countries and territories (collectively, the “Deloitte organization”) serves four out of five Fortune Global 500® companies. Learn how Deloitte’s approximately 330,000 people make an impact that matters at www.deloitte.com.

Our advice is prepared solely for the use of the client. You may not disclose it or its contents to any other person without our prior written consent. No other person may rely on the advice and we accept no responsibility to any other person.

© 2024 For more information, contact Deloitte AB.